اۆەلگی ماقسات دۆنیەدە ماڭگی ساقتالادی

(باسی 1 ـ بەتتە)

شكۆمننان تیان ـ انمنگە دەین، شارۆاشلىقتی شالقتۆ جولنان گۆلدەنۆ جولنا دەین. 100 جلدان بەری نانم كۆرەستە شىڭالدی، نەشە بۆىن توڭكەرىستىك قۆربانداىر جۆڭحۆا حالقن باقتقا كەنەلتۆ، جۆڭحۆا ۆلتىن گۆلدەندىرۆ اۆەلگی ماقساتی مەن بورىشنان اینماي، وتتان ـ سۆدان تاینباي، نیەتىنەن قایتپاۆعا انت بەرىپ، ىستىق قانداری مەن ومىرلەری ارقلی اسقاق ایبندی قاهارماندىق داستان جازىپ، میلیارد حالقتىك بولاشاقتی بىرگە اشۆنىك تەلەگەي كۆش ـ قۆاتىن ۆیستىردی.

اۆەلگی ماقساتتی بزدەۆ

چیڭمیك قارساڭندا ایباتتی ۆلیڭشان تاۆنندا بزعارلی تاۆ جەلىنەن العاشقی كوكتەمنىك شتقلی بىلىنەدی.

4 ـ ایدىك 1 ـ كۆنی تاڭەرتەك ەرتە سىبەرلەپ جاۆعان جاڭبىردا گۆیجوۆ تۆڭرىن قالاسی یانحی تۆجیازۆ اۆتونومیالی اۆدانی جۆڭجاي قالاشعی داپیك قىساعىنىك تۆرعندارى ۆز ەرىكتەرىمەن قابىرستانعا بارىپ، ۆز قولدارىمەن العان بالدی، ارنایی تاڭداپ العان گۆلدەرىن قارا قۆلپىتاستىك الدىنا قویىپ، وزدەرىنىك ۆىن شۆجین ـــ داپیك قىستاعندا تۆراتىن ۆبەرىنشی شۆجي ۆىن ۆیجۆڭدی تەرەك ساعەنشپەن ەسكە الدی.

ۆبىر جلدان استام ۆاقىتتىك الدىندا اۆىر كەدەیلىككە قارسی ەك سوڭعی اتویدا ۆرتىس 7 جىل بویی كەدەیلىكتەن ارلىتۆدان قامال الۆدىك ۆبىرىنشی شەبىندە باستان ـ ایاق شایقاس جاساعان وسی كومپارتیا مۆشەسی جۆرەگىن، جان ـ ۆتانىن وسی ارادا قالدىرىپ، رۆحانی ەسكەرتكىشكە اینالدی.

تاعی وسی توڭكەرىستىك بایىرعی مەكەن.

86 جىلدىك الدىندا تاعدىرىنداعی ۆبىر رەتكی زور بەتبۆرىستی ەندی عانا باستان وتكەرگەن جۆڭگو جۆمسشی ـ شارۆا قىزىل ارمیاسی چىشۆیدان 4 رەت ۆوتۆ، زۆن ـ ي شایقاسی سیاقتی قیان ـ كەسكی قاندی شایقاستاردا ەرلىكپەن ایقاسىپ، ادىلەت ۆۆشىن باسىن بایگە تىگىپ، گۆیجوۆدىك تاۆ ـ سۆی قاهارمان قۆربانداردىك ىستىق قانىمەن بویالدی.

زامان اۆىسىپ، ۆداۆىر وزگەرسە دە قاهارماندارداىك رۆحی وشپەیدی.

100 جىلعا قایىرىلا قاراساق، ەك ەرتەەدەگی العاشقی توڭكەرىس الاۆىن جاعۆشىلار پارتیانىك تۆڭعىش نارت قىزىل تۆىن بیىك كوتەرگەندە، وسی ایبندی تۆدىك استىنا جینالعان توڭكەرىس ارداگەرلەرى جۆڭگو حالقىن باقىتقا كەنەلتۆ، جۆڭحۆا ۆلتىن گۆلدەندىرۆ سندی اۆەلگی ماقسات پەن بورىشتی قاشاندا ەستەرىنەن شىعارماي، وتاندی قۆتقارۆ، ەەملەكەتتی گۆلدەندىرۆ، ەەملەكەتتی قۆدىرەتتەندىرۆ ساپارىندا ۆلىمەدی ەلەك قۆرلی كورمەي، ۆبىرىنىك سوڭىنان ۆبىرى اتتانىپ، ەسەلی ەڭبەكتەرىن وتانىنىك بایتاق دالاسىنا ویىپ جازدی.

قاهارمان قۆربانداىرعا قۆرمەت بىلدىرەمىز!

اۆمالی ـ توكپەلی جىلداردا ولار قایىسپاس تاباندىلىق كورسەتىپ، اۆەلگی ماقساتتی مىزعماس قایسارلىقپەن ساقتادی، جان ـ تانىمەن بورىش ارقالادی ـــ

"سەن گو لیاڭسىك با؟"

"مەن باس جۆمسشی ۆیىمىنىك كومیتەت باستعی گو لیاڭمىن، مەنی ولتىرە سالىڭدار، كوپ سۆراي بەرۆدىك قاجەتی جوق!".

"كوممۆنیستىك پارتیانىك استىرتىن ۆیىمدارىنىك جاعدایىن ایتىپ بەر".

"كوزىڭدی اشساك ۆبارى كوممۆنیست، كوزىڭدی جۆمساك بىرەۆی جوق".

"ایتپاساك، قاتتی قیناپ تەرگەیمىز!".

"قالپتی جاعداي عوي".

"باسىڭدی الامىن!".

"وندا، تەزىرەك جونەلت" ـــ

بۆل 1928 ـ جىلی 3 ـ ایدا نەبارى 27 جاستاعی كومپارتیا مۆشەسی گو لیاك قولعا النعاننان كەیىن، جاۆدىك "سوتىنداعی" بارلىق "مویندا ۆسوزی".

قانقۆیلی گومیندىك كەرتارتپاشلارى گو لیاڭنىك بۆقارا اراسىنداعی وراسان زور نقپالىنان الاڭداپ، قایتا تەرگەپ وتىرماي ونی جاسىرىن ۆولتىرىپ، باسىن ۆلىپ جۆرتقا كورسەتەدی.

لۆشۆن بۆل ىستەن حابار تاپقان سوك، كەكتەنە: "توڭكەرىستە باس ىلگەنگە بولا شەگىنشەكتەيتىن جاعداي وتە از ۆشرایدی"، ـ دەپ جازدی.

لي داجاۆ، ساي حسىن، یاك جیڭیۆي، جاۆ یمان، لیۆ حۆلان، دىك جۆڭشیا... سانسز توڭكەرىستىك قۆربانداىر ۆلت تاۆلسزدىگی مەن حالقتىك ازاتتىعنا قول جەتكىزۆ جولندا باسىن ولىمگە بایلاپ، جانىن پیدا ەتتی، بىرىنەن سوك ۆبىرى ەرلىكپەن العا ۆەتىلىپ، ۆلتتی جویىلۆدان قۆتقارۆدىك، ۆلتتىك ار ـ نامىسىن قورعاۆدىك قۆرىش قورعانىن تۆرعىزدی.

اسقار تاۆلار ایباتتانىپ، اساۆ وزەندەر بۆىرقانادی.

قاهارماندار كۆیزەلىستی كۆیدە قایىسپاي كۆرەسپ، ۆبىر ۆلتتىك ازاپ ـ تاۆقىمەتىنە، نۆر ـ شۆعىلاسىنا تىرەك بولدی.

قاهارمان قۆربانداىرعا قۆرمەت بىلدىرەمىز!

ماشاقاتتی قۆرىلىس مەزگىلىندە جانە كوكتەم سامالی ەسكەن رەفورما داۆىرىندە ولار اقتىق دەمىنە دەیىن ەل ۆۆشىن قىزمەت ەتپ، اۆەلگی ماقساتتی قالتقىسز ىنتا ـ نقىلاسىمەن ساقتاپ، جان قیارلىق رۆچپەن بورىش ارقالادی ـــ

4 ـ ایدىك 2 ـ كۆنی تاڭەرتەك "دۆنیەنىك جوتاسی" اتالعان شیزاڭنىك الي ایماعىندا "قابىر كۆزەتۆشی" جاشیجیاسو شىچۆانحی قۆربانداىر قابىرىنا ەرتەەمەن كەلىپ، جایشىلقتاعداي قابىردی ارالاپ، جولدارىدی سىپىرىپ، ارام شوپتەردی وتادی.

تەڭىز دەڭگەیىنەن 4400 مەتر بیىكتىكتەگی وسی قۆربانداىر قابىرىنداعی 97 قابىر شیزاڭعا بارعان شولعىنشىلار لیاىنىندەگی 63 قۆرباننىك جانە الیدی گۆلدەندىرۆ بارىسىندا قۆربان بولعان 34 قۆرباننىك قابىرى، بۆلاردىك اراسىندا كۆك فانسىننىك دا قابىرى بار.

"ساپار شەگىپ باتىستا تۆردىم ون جىل، ۆسترتتە قۆانىش، قایعی ۆوتتی نە ۆبىر. بارلىق جۆرت امان بولسا باسی تۆگەل، بایلىق پەن باقىت كەلەر ارمانىم سول". كۆك فانسىننان قالعان وسی ولەك جولدارىندا ونىك ۆسترتتە قىزمەت ىستەگەن حال ـ كۆیی جاندی بەینەلەندی: شیزاڭدا تۆرعان 10 جىلدا شیزاڭعا كومەك كەك بارۆدان شیزاڭنان اۆسقانعا دەیىن ول جەرگىلىكتی ورىننىك داۆىنا جۆرەك قانىن سارقا جۆمساپ، بویىندا بارىن ارنادی.

لەي فىك، گۆ ۆنچاك، یاك شانجوۆ، لو یاك، حۆاك دا ـ نیان... باس الماي قاجرىلىقپەن ىستەگەن، جانىن سالا تایسالماي ىستەگەن سانسز قاهارمان اردا گەر وتتاي ىستىق ادال جۆرەكتەرىن وتانىنىك قۆرىلىس ىستەرىنە ارنادی.

كوپتی كوكەیدە ساقتاساك، تاۆداي اسقاق كورىنەسىك؛ شىن نیەتپەن وتان ۆۆمىتىن اقتاساك، كوڭىلىك تەڭىزدەي كەك بولادی.

ۆلتتىك تاۆەلسزدىگىن جۆزەگە اسرۆدان سوتسیالیزمدی گۆلدەندىرۆگە، رەفورمانىك قىزۆ ورلەۆىن كوتەرۆدەن جاپىاي دوڭگەلەك داۆلەتتىلىكتىك شەشۆشی جەڭىسىنە جەتۆگە دەیىن شۆعىل، قیىن، قاتەرلی، اۆىر ەك العی شەپتە نەشە بۆىن كوممۆنیستەردىك ۆتیمىز جاعدایدا العا ۆمتىلعان، ۆلىمدی ەلەك قۆرلی كورمەگەن ەڭسەلی تۆلعاسی مەن مۆندالایدی.

اشىق شەپتەن جاسىرىن شەپكە دەیىن، س ـ تۆتەكتی سوعىس مایدانىنان س ـ تۆتەكسز سوعىس مایدانىنا دەیىن بارلىق جەر "ەرەكشە ماتەریالدان" جاسالعان توپ ـ توپ كوممۆنیستەردىك "جاستىق كوكتەم تاۆ ـ وزەندی جایناتقان، ىستىق قان بایتاق دالانی قىزىلعا بویاعان" دارقان تۆراشىلدىعنا تولدی.

تۆتاس ۆلتتىك جاپون شاپقىنشىلارىنا قارسی سوعىسندا جاۆعا قارسی اتاندی، چاڭجیاڭنان ەندەي ۆوتۆ شایقاسىندا قالىك جاۆدی ویسراتا جەڭدی، امەریكا جیھانگەرلىگىنە قارسی تۆرىپ چاۆشیانعا كومەك بەرۆدە قاهارماندىق قالتقىسزدىق كورسەتتی، تاسقىنعا قارسی اتتانىپ، حاۆپىتەن اراشالاۆدا ەرلىكپەن العا ۆمتىلدی، ىندەتكە قارسی اتتانۆ كۆرەسىندە ۆتیمسز جاعدایدا ساپارعا اتتاندی، كەدەیلىكتەن ارلىتۆدان قامال الۆدا قایسارلىقپەن شایقاسقا اتتاندی... 100 جىلدىق بوران ـ شاشىندی باستان وتكەرىپ، جۆڭحۆا ۆلتىنىك ەڭسە كوتەرۆدەن، بایۆدان قۆدىرەتتەنۆگە دەینگی ۆلی شارىقتاۆدىك بارلىق جەرىندە جىر ەتەرلىك قاهارماندىق القاۆ، جەڭسىپەن العا ىلگەردىلەۆدىك ایبندی جارناماسی جاتىر.

تولىق ەمەس ساناققا قاراعاندا، تایاۆ زامانىنان بەری جۆڭگونىك توڭكەرىس جانە قۆرىلىس ىستەرىنە 20 میلیوندای قۆربان قىمباتتی ومىرلەرىن ارناپتی. ولاردىك باسىم كوبی كومپارتیا مۆشەلەری، باسىم كوبی اتسز، فامیلیاسز. اتی ـ ۆجونی، فامیلیاسی بار قۆربانداىر نەبارى ۆبىر میلیون 960 مىك.

قاندای ەرلىك كۆرەسكەرلىك ەكپىندی، قاي ـ قاشان دا قایسار بوپ جولاتپاعان ەشكىمدی. ۆتان ولسە دە رۆحىك ماڭگی جاساي بەرەمەك جاھاندا، جانىك سەنىك قاي جاقتا دا قایىسپایتىن قاھارمان.

1949 ـ جىلی 9 ـ ایدىك 30 ـ كۆنی حالق قاهارماندارى ەسكەرتكىشىنىك تاعانىن قالاۆ سالتی تیان ـ انمىن الاڭىندا سالتاناتپەن وتكىزىلدی.

ماۆ زىدۆك ۆوزی جازعان ەسكەرتكىش ۆسوزىن وقدی:

"3 جلدان بەری حالق ازاتتىق سوعىسى مەن حالقتىق توڭكەرىستە قۆربان بولعان حالق قاهارماندارى ماڭگی جاسایدی! 30 جلدان بەری حالق ازاتتىق سوعىسى مەن حالقتىق توڭكەرىستە قۆربان بولعان حالق قاهارماندارى ماڭگی جاسایدی! وسدان 1840 ـ جىلعا قاراي ەسەپتەسەك، سونان بەری ىشكی ـ سىرتقی جاۆلارعا قارسی تۆرىپ، ۆلتتىك تاۆەلسزدىگی مەن حالقتىك بوستاندىعىنا، باقىتىنا قول جەتكىزۆ جولىنداعی كۆرەستەردە قۆربان بولعان حالق قاهارماندارى ماڭگی جاسایدی!".

2014 ـ جىلی 8 ـ ایدىك 31 ـ كۆنی 12 ـ كەزەكتی ەەملەكەتتىك حالق قۆرىلتىنىك تۆراقتی كومیتەتی 9 ـ ایدىك 30 ـ كۆنىن، یاعني حالق قاهارماندارى ەسكەرتكىشىنىك تاعانی قالانعان كۆندی قۆربانداردى ەسكە الۆ كۆنی ەتپ بەلگەلەۆدی ۆیعاردی.

وسدان كەیىن ۆار جىلدىك وسی كۆننەدە باس شۆجي شي جینپیك قاتارلی پارتیا مەن ەەملەكەت باسشىلارى ۆار سالا ۆاكىلدەرىمەن بىرگە حالق قاهارماندارى ەسكەرتكىشىنە بزەتپەن گۆل شارباق قویادی.

قاهارمان قۆربانداردى قورعاۆزاڭىن جاساپ، جۆڭگو حالقىنىك جاپون شاپقىنشىلارىنا قارسی سوعىسىنىك جەڭىسىن ەسكە الۆ كۆنىن، نانجیك زور قىرعىنىندا قازا بولعاندارعا ەەملەكەتتىك ازا ۆبىلدىرۆ كۆنىن بەلگىلەپ، ەڭبەك ۆسڭىرىپ، داڭقتا یە بولعاندارى ماراپاتتادی... پارتیا 18 ـ قۆرىلتایىنان بەری شي جینپیك جولداستی ۆیتقی ەتكەن پارتیا ورتالق كومیتەتی قاهارمان قۆربانداردى قورعاۆ قىزمەتىنە ایرىقشا ۆمان بەرىپ، تۆتاس قوعامدا قاهارماندارى ەستە بەرىك ساقتایتىن، قاهارماندارعا قۆرمەت بىلدىرەتىن تاماشا رایدی كۆشەیتتی.

توڭكەرىستىك قاهارمان قۆربانداىر ماڭگی اقپایتىن جۆلدىز سیاقتی تۆنگی اسپاندی نۆرلاندىردی، بایتاق دالانی نۆرلاندىردی، ۆلتتىك گۆلدەنۆىنىك العا ىلگەرىلەۆ جولىن دا نۆرلاندىردی.

اۆەلگی ماقساتتی ۆعنۆ

ۆومرىنىك ەك سوڭعی ۆبىر ایندا شیاحانا باستعنان ناۆقاسقا اینالسا دا ۆحان قالاسی ۆچاك شیاحاناسىنىك باستەعی لیۆ جمیك قىزمەتىن توقتاۆسز جالعاستردی.

ناۆقاس توسەگىندە ول توقتاۆسز تەلەفون قابىلداپ، ۆیچاتتا جاۆاپ قایتارۆمەن بولدی.

2 ساعاتتا اۆرۆ تەكسەرۆ ۆبولمىن وزگەرتپ قۆردی؛ 3 كۆندە بۆكىل شیاحانادامی باسقا ناۆقاستاردى تۆگەل باسقا جەرگە اۆىستردی؛ باتىس شیاحانا اۆماعىن تۆتاسمەن وزگەرتپ قۆردی ۆارى 300 اۆاشالاۆ توسەك ورنىن ورنالاستردی... ۆبىر ۆسات تە دامىل الماي ۆاقتىن ۆومرىنىك سوڭعی نۆكتەسىنە دەیىن قاربالاستىقپەن وتكىزدی.

"ول قاشاندا وسلاي، قاربالاستىقتان ۆوز دەنساۆلىعنا قاراۆعا دا ۆاقىت شعارا المادی"، ـ دەدی لیۆ جمیڭنىك قىزمەتتەسی، ۆچاك شیاحاناسی اس قورىنتۆ دشكی اۆرۆلار ۆبولمىنىك مەڭگەرۆشىسی ۆاك شۆن.

ترلىكتە ۆولم مەن ومىردەن اساتىن ۆرى ۆس جوق.

وسنداي قىسلتایاك ساتتە مىندەت جاۆاپكەرشىلگىن ادا ەتىپ، سىن ـ سایىس الدىندا ەرلىكپەن جاۆاپكەرشىلىك ارقالاعان كومۆنیستىك پارتیا مۆشەلەرىنىك بویىنان ادامدار تالاي رەت اۆەلگی ماقساتتی تاپقىسی، تۆسىنگىسی كەلدی.

ـــ ۆومر مەن ۆولم سىناعىندا قاندای كۆش ولاردی سان رەت جعىلىپ قایتا تۆرۆعا، سەرتتەن ماڭگی اینماۆعا شابىتتاندىردی؟

"ۆبز جارلی ەرلی ـ زایىپتىلارمىز، ۆمانساپتی قوقسق، بایىلقتی قولدىك كری سانایمىز. ۆبز كەدەیلىكتەن، جاپا ـ ماشاقاتتان قورىقپایمىز. ۆبز جارلىلىققا بولا جولدان تایمایمىز. بۆل 'جول'ـــ توڭكەرىستىك مۆرات". تۆرمىستارى اسا جاپالی، كەز كەلگەن ۆاقىتتا ۆىتالىپ قۆربان بولۆی مۆمكىن جاعدایدا یۆن داییك ایەلىنە وسلایشا ۆناسیحات ایتقان بولاتىن.

ول "یزم" دەگەن ۆبىر ۆتۆرلی "قۆاتتی دۆنیە" دەپ قاراپ، ول ۆۆشىن بارلىعىن قۆربان ەتپ كۆرەسۆگە پەیىل بولدی.

اقیقاتتی ۆداپ باسىپ تانىعاننان كەیىن العان بەتتەن قایتپاي ىلگەرىلەۆ كەرەك.

1924 ـ جىلی كوكتەم مەرەكەسی جەر یەسی وتباسىندا دۆنیەگە كەلگەن ۆ حۆانشیان ۆوزی مەكتەپتەن الىپ كەلگەن مارىكستىك ایكەلىن اسا قۆرمەتپەن ۆیىندەگی تىلەۆ اسی ۆستەلىنە قویدی.

"بۆل قابا ساقال شەتەلدىك قاریا جاقسی كىسی. ونىك اتی مارىكس. ول بىزدەي كەدەي توڭكەرىستىلدەردىك ۆستازی. ونىك ۆادىس ـ امالی بویىنشا ىستەسەك، ۆبز، ۆسوز جوق، شىت جاڭا قوعام قۆرامىز"، ـ دەیدی ۆ حۆانشیان ۆیىندەگىلەرگە.

ول وسلاي دەدی ۆاری وسلاي ىستەدی.

پارتیاعا مۆشە بولعاننان كەیىن، ۆ حۆانشیاننىك العاشقی ۆىسی ۆوز ۆۆیىنىك جەر جالداۆشىلارىن، نەسیە العان شارۆالاردی ۆیىنە شاقىرىپ الپ، كوزدەرىنشە جەر جالداۆ كەلىسىمی مەن نەسیە قولحاتتارىن تۆگەل ورتەپ، ۆوزىنىك جەر یەسی تابی وتباسىنان تۆبەگەیلی بەزىپ، باتىلدىقپەن توڭكەرىس جولنا ۆتۆستی.

ۆ حۆانشیان ەرلىكپەن شایقاس جۆرگىزىپ، اتویلاپ قوسىنىك الدىندا ۆجۆرىپ، قىزىل 25 ـ ارمیانىك بارلىق قولباسی ـ جاۆىنگەرلەرىنىك قۆرمەتىنە یە بولدی. 1935 ـ جىلی نەبارى 28 جاستاعی ول شایقاستا، باقتقا قارسی، قۆربان بولدی.

اقیقاتقا تالپىنۆ جولندا وعان سەندگەندىكتەن، جەڭىسكە جەتۆگە كوزدەرى دە جەتتی.

"ینتەرناتسیونال، ۆسوز جوق، ىسكە اسادی!". اقیقاتقا سەنگەن چۆي چیۆباي ۆوزی اۆدارعان «ینتەرناتسیونال ۆانىن» ىڭىلداي ۆجۆرىپ ۆولم الدىندا قاسقایىپ، اتىلعانعا دەیىن كۆلمىسىرەپ تۆردی.

"داڭقتىك قاجەتی جوق، ەڭبەك جازىلۆىنىك قاجەتی جوق، تەك قانا اقیقات ەلىنە سي تارتقىم كەلەدی". اقیقاتقا سەنگەن یىن فۆ ۆولمەدی ەلەك قۆرلی كورمەي، ومىرگە الاۆ اكەلگەن پرومەتەي بولعىسی كەلدی...

100 جىلدان بەری سانسز كوممۆنیستىك پارتیا مۆشەلەرى اقیقات جولندا وزدەرىن وتانعا ارناپ، قان كەشە سوعىس جۆرگىزىپ، بۆگىنگی جۆڭگونىك بایىپ ـ قۆدىرەتتەنۆىنىك نەگىزىن قالادی.

ـــ ۆاقىتتىك سالقار كوشىندە نە نارسە ولاردی تولاسسز تەر توگپ، ەرتەەن قارا كەشكە دەیىن داملىسز ىستەۆگە یتەرمەلەدی؟

1962 ـ جىلی جیاۆ یۆیلۆ حىناننىك لانكاۆىنا قىزمەت اۆىستىرىپ باردی.

ول كەزدە لانكاۆ قۆمدی بوران، سورتاڭدانۆ، سۆ باسۆدىك ازابىن مەیلىنشە تارتىپ تۆرعان بولاتىن. تۆتاس اۆدان حالقىن باستاپ قۆمدی بوگەۆ، سۆدی جونگە سالۆ، جەردی وزگەرتۆ كۆرەسىندە جیاۆ یۆیلۆ اتویلاپ الدا ۆجۆردی.

قۆمدی بوران كۆشەیگەن كەزدە ول باستاماشىلدىقپەن جەل وتكەلدەرىن تەكسەرىپ، كوشپەلی قۆمدی بارلادی؛ جاڭبىر شەلەكتەپ قۆیىپ تۆرعاندا، ول باستاماشىلدىقپەن بەلۆاردان كەلەتىن سەلدی كەشپ اعىن اۆقىمىن باعامدادی؛ قارلی بوران ازىناپ تۆرعاندا، ول كادرلاردی باستاپ كەدەیلەر مەن قىىنشىلعی بارلاردىك جاعدایىن ۆعسىپ، بۆقارانىك ۆینە قۆتقارۆ استىعی مەن قاراجاتىن جەتكىزدی...

ول بۆكىل اۆداندىعی كادر، بۆقارانی كوڭىل تورىنە قویدی، ۆبراق ۆوزىن ویلامادی. باۆىر اۆرۆی سەبەبىنەن جیاۆ یۆیلۆ ۆنەمی اۆرعاننان بەلىن جازا الماي قالاتىن، ول سوندا دا قولىمەن نەمەسە قاتتی زاتپەن باۆىر تۆسىن تەرەپ الپ تاباندىلىقپەن قىزمەت ىستەدی.

"مەن وزىممەن ساناسپاي، حالقتىك ۆۆمىتىن اقتایمىن".

پارتیا مەن حالقتىك ەتەنە بایلانىسىنىك قۆپیاسی جیاۆ یۆیلۆدىك "ومىرىندە قۆم توبەەمەن كۆرەسپ، ولىمندە قۆم توبەنی كۆزەتكەن" ادال ىنتا ـ نقىلاسىنا، یاك شانجوۆدىك "تاقىر تاۆدی جاسلداندىردىپ، ۆوز شاشی اعارعان" ۆۆن ـ ۆتۆنىسز ۆوزىن ارناۆىنا، لیاۆ جۆنبونىك "جۆمىس باسىندا بولا السا، جیىن زالىندا بولمایتىن" شىنایی یگەرىپ، ناقتی ىستەۆنە ۆسڭىرىلدی...

ـــ بوران ـ شاشىننان ەندەي وتكەندە، نە نارسە ولاردی ۆزدىكسىز ۆوز دەڭگەیىن جوعارىلاتىپ، ۆداۆىردىك تولقىنىندا ماڭگی قاسقایىپ تۆرۆعا یتەرمەلەدی؟

30 جىل قىزمەت ىستەگەندە 28 جىل ۆۆي جالداپ تۆرىپ، ىلگەرىندی ـ كەیىندی 6 رەت كوشتی، سوڭعی رەتىندە 4 قاعاز جاشىككە سالىنعان بارلىق "مال ـ مۆلكی" تۆرمىستىق قاجەتتی بۆیىمداردان سىرت، 68 داڭق كۆالىگی بولدی... سانشي داتۆك قالاسی یاڭگاۆ اۆداندىق ارىز ـ ارمان بویىنشا قىزمەت وتەۆ ورتالىعىنىك بۆرىنعی مەڭگەرۆشىسی، كوممۆنیستىك پارتیا مۆشەسی لي پەیبین 50 جىلدىق ومىرىندە تاباندىلىقپەن تۆرمىس كەشىرىپ، ابرویلی ۆومىر ۆسۆردی.

تاۆداي تۆراشىل، سۆداي پاك بولدی.

ونىك ەستەلىك داپتەرىندە نەگزگی ساتىدان كەلگەن وسی حالىق جاراسترۆشىسىنىك ۆوزىن قاتاك تەكسەرۆی بار:

"باستان ـ اياق پارتیانىك قاجىرلىقپەن كۆرەسەتىن تاماشا ۆداستۆرىن ساقتاپ، كەدەیلىككە شداپ، جالعىزدىققا كونىپ، كەیستىك سىننان ۆوتۆ كەرەك"، "پاكتىكتىك تومەنگی شەگىن باتىل ساقتاپ، ارام ولجاعا قول سوزباي، جامان ۆس ىستەەمەي، ناشار سالتتی بویعا جۆقىتىرماۆ كەرەك"، "بىلىنگەن زامان تیداۆ سالىپ، ازدىرۆعا تۆسپەي، پارتیانىك ۆۆمتىن اقتاۆ، حالقتىك ۆۆمتىن اقتاۆ، ادالدىعىن ایگىلەۆ كەرەك".

"جۆپىنی، كىرشىكسز دە قاراپایىم تۆرمىس، ۆدال ۆبز توڭكەرىسشىلەردىك سانسز قینىشىلقتی جەڭە الاتىن تۆسىمىز!" دەپ جازدی فاك جىمین ۆوزىنىك «كەدەیلىك» اتتی شعارماسىندا.

ۆومر ماڭگی بولمایدی، ۆبراق ومىردە ماڭگىلىك ىستەردی جاراتۆعا بولادی.

اۆەلگی ماقساتتی ماڭگی ساقتاۆ

81192 ـــ ۆار جىلی 4 ـ ایدىك 1 ـ كۆنی ادامدار وسی ۆبىر تىزبەك ۆنومىرىدی اۆىزعا السپ، ەرلىكپەن قۆربان بولعان قاهارماندارداى ەسكە الادی.

2001 ـ جىلی ۆدال وسی كۆنی تەڭىز ارمیاسىنىك اۆە اسكەری، ۆشقىش ۆاك ۆي 81192 ـ ۆنومىرلی سوعىس ۆشاعىن ایداپ، شۆعىل كوككە كوتەرىلىپ، جاۆعا قارسی شىققاندا، قارسی جاقتىك قالاقشاسی ارتقی قاناتىن سوعىپ، تەڭىز بەن كوكتىك ارا ـ سندا عایىپ بولادی.

2021 ـ جىلی 3 ـ ایدىك سوڭىندا "20 جلدان كەینگی ساپتاسڭىز" دەگەن قولتاڭبا جازىلعان حات ۆاك ۆیدىك قابىرىنىك الدىنا قویىلدی.

"دۆنیەدەن وتكەنىڭىزگە 20 جىل تولاین دەدی، ۆسزدی كورۆگە كەلدىم" دەلىنىپتی حاتتا، "سىزبەن العاش رەت 2017 ـ جىلی 4 ـ ایدىك 1 ـ كۆنی تانىستىم، ول كەزدە داشۆەنىك 1 ـ جىلدىعندا وقیتىنمىن... تالاي جىلدان بەری كوڭىل تۆكپىرىمدە جاتقان اسكەر بولۆ ارمانىم بەینە توپىراقتا كوملگەن تۆقمنىك كوكتەمنىك لەبىن سەزىنگەنندەي بۆرلەي باستادی".

بۆل حات ۆبىر جاستىك ۆاك ۆیدىك نزگی ىستەرىنەن شابىت السپ، تەڭىز ارمیاسىنا قاتناسقان اڭگىمەسىن بایاندان، سوندای ـ اق قاهارمان رۆحىنىك شابىتتاندىرۆندا سانسز سوڭعی بۆىنىنىك كۆش جالعاپ العا باسقان قادامىنا كۆا بولعان.

"مەن قایتۆعا شاراسزبىن، سەندەر ۆزدىكسز العا ۆمتىلڭدار!". ۆاك ۆیدىك ۆومرىنىك سوڭعی ساتتەرىندە قالدىرعان وسی سوزىندەي اۆەلگی ماقساتتی ماڭگی ساقتاپ، ۆزدىكسز العا ۆمتىلۆ قاهارماندار جونىندە ەك جاقسی ەسكە الۆ سانالادی.

(جالعاسی 4 ـ بەتتە)